

УДК: 351.86

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-3\(23\)-165-177](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-3(23)-165-177)

Махортов Павло Петрович,
ад'юнкту навчально-науково-виробничого центру, Національний університет цивільного захисту України, 61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, тел.: (99) 91-080-46, e-mail: pavelmh23@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6609-3321>

Махортов Павел Петрович,
ад'юнкту учебно-научно-производственного центра, Национальный университет гражданской защиты Украины, 61024, г. Харьков, ул. Лермонтовская, 28, тел.: (99) 91-080-46, e-mail: pavelmh23@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6609-3321>

Makhortov Pavlo Petrovych,
Adjunct of Educational-Scientific-Production Center, National University of Civil Defence of Ukraine, 61024, Kharkiv, Lermontovska Str., 28, tel.: (99) 91-080-46, e-mail: pavelmh23@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6609-3321>

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ НАСЕЛЕННЯ В ДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ

Анотація. Підкреслено, що в сучасних умовах вибір раціональної державної політики у сфері забезпечення безпеки населення і захисту критично важливих об'єктів у надзвичайних ситуаціях передбачає дослідження основних теоретичних і практичних підходів до організації системи державного управління в Україні.

Зазначено, що аналіз й оцінка стану державного управління значно утруднені, оскільки вони тісно взаємопов'язані з державно-управлінською й економічною ситуацією в Україні, невизначеністю низки суспільно-політичних та економіко-управлінських проблем, які безпосередньо впливають на всю систему державного управління. Особливо це актуально в сучасних умовах, коли фактори світового розвитку можуть розглядатись як такі, що гальмують розвиток, коли все більше країн замислюються над проблемою захисту національних цінностей (а в умовах пандемії коронавірусу COVID-19, що

охопила весь світ, це стає світовою тенденцією). У зв'язку з цим у державному управлінні велике значення в методологічному аспекті надається саме організаційним методам вирішення проблеми, за допомогою яких досягається сформульована мета. Зазначено, що останнім часом значно посилилась увага науковців до питань, пов'язаних із системою організаційних механізмів державного управління національною безпекою держави. Серед них варто назвати таких авторів, як Т. Кравцова, Г. Калініченко, В. Воронкова, А. Оболенський, О. Коротич, А. Харчук, Р. Сукач та інші, які присвятили свої дослідження різним аспектам цієї проблематики. Однак сучасні дослідники зосереджують увагу переважно на окремих проблемах, при цьому питання перетворення України на ефективну державу з точки зору забезпечення ефективної політики національної безпеки, особливо в питаннях цивільного захисту населення, ще не стали предметом всебічного науково-практичного вивчення, що, своєю чергою, потребує системного аналізу ролі та місця цивільного захисту населення в державному управлінні громадською безпекою як частини забезпечення національної безпеки. Виходячи з цього, метою статті є аналіз основних наукових підходів щодо організаційних механізмів державного управління цивільного захисту населення в державному та регіональному вимірі в перехідний період розвитку. Доведено, що в найзагальнішому й приблизному вигляді можна вважати, що в сучасний період перед організацією державного управління України об'єктивно стоять такі завдання:

1. Модернізація всієї системи державного управління в Україні, подальша децентралізація державної влади, оптимізація діяльності існуючої системи виконавчої влади.

2. Розгортання й зміцнення суспільних інститутів, що забезпечують стійкий демократичний розвиток суспільства та держави.

3. Формування й практичне здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення безпеки населення і захист критично важливих об'єктів.

4. Забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки суб'єктів державного управління на регіональному рівні, створення сприятливих мирних умов (в умовах ведення бойових дій на частині території України, що особливо актуально) для життєдіяльності регіону.

5. Досягнення гармонійного, збалансованого і взаємопов'язаного розвитку регіонів у взаємодії з центром на основі поглиблення процесів формування та функціонування загальнонаціонального ринку.

Питання про зміст і структуру функцій державного управління у сфері забезпечення безпеки населення і захисту критично важливих об'єктів полягає у визначенні місця і ролі регіональних суб'єктів державного управління у певній сфері життєдіяльності. Саме місце і роль регіону визначають його зміст і форму, а потім функції управління та інші особливості. На основі проведених досліджень визначено структуру та основні напрями діяльності щодо забезпечення системи безпеки, яку слід розглядати як сукупність структур у сфері державної влади України та суб'єктів управління на місце-

воту рівні, організацій і громадян, а також спеціально створюваних органів управління, сил і засобів, які здійснюють цілеспрямовану діяльність і беруть безпосередню участь у реалізації цілей і завдань забезпечення безпеки у сфері цивільного захисту.

Ключові слова: функції державного управління, надзвичайний стан, організаційний механізм, цивільна безпека, національна безпека.

ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ МЕХАНИЗМ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ГРАЖДАНСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ НАСЕЛЕНИЯ В ГОСУДАРСТВЕННОМ И РЕГИОНАЛЬНОМ ИЗМЕРЕНИИ

Аннотация. Подчеркнуто, что в современных условиях выбор рациональной государственной политики в сфере обеспечения безопасности населения и защиты критически важных объектов в чрезвычайных ситуациях предусматривает исследование основных теоретических и практических подходов к организации системы государственного управления в Украине.

Отмечено, что анализ и оценка состояния государственного управления значительно затруднены, поскольку они тесно взаимосвязаны с государственно-управленческой и экономической ситуацией в Украине, неопределенностью ряда общественно-политических и экономико-управленческих проблем, которые непосредственно влияют на всю систему государственного управления. Особенно это актуально в современных условиях, когда факторы мирового развития могут рассматриваться как факторы, которые тормозят развитие государства, это особенно актуально, когда все больше стран задумываются над проблемой защиты национальных ценностей (а в условиях пандемии коронавируса COVID-19, охватившей весь мир, это становится мировой тенденцией). В связи с этим в государственном управлении большое значение в методологическом аспекте представляют именно организационные методы решения проблемы, с помощью которых достигается сформулированная цель. Отмечено, что в последнее время значительно усилилось внимание ученых к вопросам, связанным с системой организационных механизмов государственного управления национальной безопасностью государства. Среди них стоит отметить таких авторов, как Т. Кравцова, Г. Калиниченко, В. Воронкова, А. Оболенский, А. Коротич, А. Харчук, Г. Сукач и другие, которые посвятили свои исследования различным аспектам данной проблематики. Однако современные исследователи акцентируют внимание преимущественно на отдельных проблемах, при этом вопрос превращения Украины в динамичное государство с точки зрения обеспечения эффективной политики национальной безопасности, особенно в вопросах гражданской защиты населения, еще не стали предметом всестороннего научно-практического изучения, что, в свою очередь, требует системного анализа роли и места гражданской защиты населения в государственном управлении общественной безопасностью как части обеспечения национальной безопасности. Исходя из этого, целью статьи является анализ основных научных подходов относительно организационных механизмов

государственного управления гражданской защиты населения в государственном и региональном измерении в переходный период развития. В статье доказано, что в самом общем и приблизительном виде можно считать, что в современный период перед организацией государственного управления Украины объективно стоят следующие задачи :

1. Модернизация всей системы государственного управления в Украине, дальнейшая децентрализация государственной власти, оптимизация деятельности существующей системы исполнительной власти.

2. Развертывание и укрепление общественных институтов, обеспечивающих устойчивое демократическое развитие общества и государства.

3. Формирование и практическое осуществление государственной политики, направленной на обеспечение безопасности населения и защита критически важных объектов.

4. Обеспечение внутренней и внешней безопасности субъектов государственного управления на региональном уровне, создание благоприятных мирных условий (в условиях ведения боевых действий на части территории Украины, что особенно актуально) для жизнедеятельности региона.

5. Достижение гармоничного, сбалансированного и взаимосвязанного развития регионов во взаимодействии с центром на основе углубления процессов формирования и функционирования общенационального рынка. Вопрос о содержании и структуре функций государственного управления в сфере обеспечения безопасности населения и защиты критически важных объектов заключается в определении места и роли региональных субъектов государственного управления в определенной сфере жизнедеятельности. Именно место и роль региона определяет его содержание и форму, а затем функции управления и другие особенности. На основе проведенных исследований определена структура и основные направления деятельности по обеспечению системы безопасности, которую следует рассматривать как совокупность структур в сфере государственной власти и субъектов управления на местном уровне, организаций и граждан, а также специально создаваемых органов управления, сил и средств, осуществляющих целенаправленную деятельность и принимающих непосредственное участие в реализации целей и задач обеспечения безопасности в сфере гражданской защиты.

Ключевые слова: функции государственного управления, чрезвычайное состояние, организационный механизм, гражданская безопасность, национальная безопасность.

ORGANIZATIONAL MECHANISM OF SYSTEM OF MANAGING CIVIL PROTECTION OF POPULATION IN NATIONAL AND REGIONAL DIMENSIONS

Abstract. The article emphasizes that in modern conditions the choice of rational state policy in the field of public safety and protection of the critical facilities in emergencies involves the study of basic theoretical and practical approaches to the organization of the public administration system in Ukraine.

The author notes that the analysis and assessment of the public administration is much more difficult because they are closely interrelated with the public administration and economic situation in Ukraine, the uncertainty of a number of socio-political and economic-administrative problems that directly affect the entire public administration system. This is especially true in today's world, when the world development factors can be seen as hampering the development, when more and more countries are thinking about the protection of the national values (and in the context of the COVID-19 coronavirus pandemic, which is becoming a global trend). In this regard, in the public administration the important value in the methodological aspect is given to the organizational methods of solving the problem that are used to achieve the stated goal. The article notes that recently the attention of scientists to issues related to the system of organizational mechanisms of the public administration of the national security has increased significantly. Among them it is worth noting such authors as T. Kravtsova, H. Kalinichenko, V. Voronkova, A. Obolensky, O. Korotych, A. Kharchuk, R. Sukach and others, who devoted their research to various aspects of this issue. But, in our opinion, modern researchers focus mainly on individual issues, while the issue of transforming Ukraine into an effective state in terms of ensuring an effective national security policy, especially in matters of civil protection has not yet been the subject of comprehensive scientific and practical study, in turn, requires a systematic analysis of the role and place of the civil protection of the population in the public administration of public safety as part of the national security. Based on this, the purpose of the article is to analyze the main scientific approaches to the organizational mechanisms of the public administration of civil protection in the state and regional dimensions in the transition period of development. The article proves that in the most general and approximate form we can assume that in the modern period the organization of the public administration of Ukraine objectively faces the following tasks:

1. Modernization of the entire system of the public administration in Ukraine, further decentralization of the state power, optimization of the existing system of the executive power.

2. Deployment and strengthening of the social institutions that ensure sustainable democratic development of the society and the state.

3. Formation and practical implementation of the state policy aimed at ensuring public safety and protection of the critical facilities.

4. Ensuring the internal and external security of the public administration at the regional level, creating favourable peaceful conditions (in the context of hostilities in parts of Ukraine, which is especially important) for the life of the region.

5. Achieving harmonious, balanced and interconnected development of the regions in cooperation with the center on the basis of deepening the processes of formation and functioning of the nationwide market.

The question of the content and structure of the public administration functions in the field of public safety and protection of the critical facilities is to determine the place and role of the regional actors in the public administration in

a particular area of life. The place and role of the region determine its content and form, and then the administration functions and other features. Based on the research, the structure and main activities of the security system, which should be considered as a set of structures in the field of state power of Ukraine and local governments, organizations and citizens, as well as specially created government, forces and means, who carry out purposeful activities and are directly involved in the implementation of goals and objectives of security in the field of civil protection.

Keywords: functions of the public administration, state of emergency, organizational mechanism, civil security, national security.

Постановка проблеми. У сучасних умовах вибір раціональної державної політики у сфері забезпечення безпеки населення і захисту критично важливих об'єктів у надзвичайних ситуаціях передбачає дослідження основних теоретичних і практичних підходів до організації системи державного управління в Україні.

Проте, на наш погляд, аналіз й оцінка стану державного управління значно утруднені, оскільки вони тісно взаємопов'язані з державно-управлінською й економічною ситуацією в Україні, невизначеністю низки суспільно-політичних та економіко-управлінських проблем, які безпосередньо впливають на всю систему державного управління.

Особливо це актуально в сучасних умовах, коли фактори світового розвитку можуть розглядатись як такі, що гальмують розвиток, коли все більше країн замислюються над проблемою захисту національних цінностей (а в умовах пандемії коронавірусу COVID-19, що охопила весь світ, це стає світовою тенденцією).

У зв'язку з цим у державному управлінні важливе значення в мето-

дологічному аспекті надається саме організаційним методам вирішення проблеми, за допомогою яких досягається сформульована мета.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останній час значно посилилась увага науковців до питань, пов'язаних з системою організаційних механізмів державного управління національною безпекою держави. Серед них варто відмітити таких авторів як, як Т. Кравцова, Г. Калініченко, В. Воронкова, А. Оболенський, О. Коротич, А. Харчук, Р. Сукач та інші, які присвятили свої дослідження різним аспектам даної проблематики.

Але, на наш погляд, сучасні дослідники зосереджують увагу переважно на окремих проблемах, при цьому питання перетворення України на ефективну державу з точки зору забезпечення ефективної політики національної безпеки, особливо в питаннях цивільного захисту населення ще не стали предметом всебічного науково-практичного вивчення, що, у свою чергу, потребує системного аналізу ролі та місця цивільного захисту населення в державному управлінні громадською безпекою

як частини забезпечення національної безпеки.

Метою статті. Є аналіз основних наукових підходів щодо організаційних механізмів державного управління цивільного захисту населення в державному та регіональному вимірі в перехідний період розвитку.

Виклад основного матеріалу. Для країн з перехідною системою державного управління та економіки це має першорядне значення. Українська і світова практика накопичили різноманітний досвід дій у перехідний період. Він також має значення, оскільки досягнення будь-яких цілей завжди пов'язано з використанням відповідних засобів, ресурсів, форм і методів, що дуже часто вирішальним чином впливає на результати реалізації цілей.

Це питання тісно пов'язане з функціями державного управління, які держава в особі її виконавчої влади і покликана здійснювати [1].

Особливу складність являє проблема визначення цілей, що об'єктивно стоять сьогодні перед державним управлінням Української держави. Цілі, як відображення усвідомлених потреб і національних інтересів, ідеальний прообраз можливих шляхів і засобів їх задоволення, розумова спрямованість діяльності, виконують в житті людей великі спонукальні, стимулюючі і регулюючі функції.

Будучи суб'єктивними за виразом, вони об'єктивні за джерелом їх формування. Цілі державного управління виникають на основі цілей, поставлених суспільством перед собою і є похідними від них.

У найзагальнішому й приблизному вигляді можна вважати, що в

сучасний період перед державним управлінням України об'єктивно стоять такі завдання [2–5].

1. Модернізація всієї системи державного управління в Україні, подальша децентралізація державної влади оптимізація діяльності існуючої системи виконавчої влади.

2. Розгортання й зміцнення суспільних інститутів, що забезпечують стійкий демократизм суспільства і держави.

3. Формування й практичне здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення безпеки населення і захист критично важливих об'єктів.

4. Забезпечення внутрішньої й зовнішньої безпеки суб'єктів державного управління на регіональному рівні, створення сприятливих мирних умов (в умовах ведення бойових дій на частини території України, що особливо актуально) для життєдіяльності регіону.

5. Досягнення гармонійного, збалансованого й взаємопов'язаного розвитку регіонів у взаємодії з центром на основі поглиблення процесів формування та функціонування загальнонаціонального ринку.

Проблема цілепокладання в державному управлінні вбачається не стільки в тому, щоб відкрити й визначити окремі цілі, які покликана реалізувати держава, скільки в побудові “дерева цілей”, в якому б цілі стратегічні, оперативні й тактичні, кінцеві та проміжні, загальні й приватні, віддалені й близькі узгоджувалися, поєднувалися та становили певну логічну цілісність.

Важливо також поєднати “дерево цілей” з необхідними й адекватними

їм засобами, ресурсами, методами і формами їх реалізації, оскільки, як відомо з історії, досить часто несправедливі засоби, методи і форми в результаті спотворювали найбагородніші цілі.

Цілепокладання в державному управлінні об'єктивно пов'язано зі стратегічними національними інтересами й устремліннями України. Національна стратегія безпеки повинна об'єднувати суспільство і державу, класи та особистість, нації та регіони, що, без сумніву, є актуальним завданням, реалізація якого закладе міцний фундамент для її зовнішньої й внутрішньої політики.

Питання про зміст і структуру функцій державного управління у сфері забезпечення безпеки населення і захисту критично важливих об'єктів полягає у визначенні місця і ролі регіональних суб'єктів державного управління в певній сфері життєдіяльності. Саме місце і роль регіону визначають його зміст і форму, а потім функції управління та інші особливості [6–8].

На нашу думку, під функціями державного управління розуміються об'єктивно обумовлені види владних, цілепокладаючих, організуючих і регулюючих впливів системи державних органів на певні процеси в суспільстві, природі й т. ін.; ці дії відбиваються певним чином на об'єктах, у тому числі на свідомості, поведінці та діяльності людей.

Сьогодні всі питання державного управління концентруються на вирішенні проблеми забезпечення національної безпеки України. Управління безпекою в різних сферах життєдіяльності особистості, су-

спільства і держави, пошук ефективних шляхів вирішення поставлених перед суспільством завдань є, без сумніву, надзвичайно актуальними для України.

Очевидно, що серед найгостріших економічних, державно-управлінських, енергетичних, соціальних, політичних та інших проблем, які Україна спроможна вирішувати в третьому десятилітті ХХІ ст., маючи на увазі ті виклики, що стоять перед Україною у сфері безпеки, особливо на етапі переходу до сталого розвитку (проблеми природної та техногенної безпеки) повинні бути питання пов'язані з функціями державного управління.

В цьому контексті функції державного управління залежать, на наш погляд, з одного боку, від стану і структури керованих процесів — сукупності керованих об'єктів, а, з іншого боку, — від місця і ролі держави у сферах життєдіяльності. Держава пов'язана з суспільством, не вільна від нього, детермінується потребами та інтересами суспільного розвитку. Дану взаємозалежність особливо важливо підкреслити, оскільки у багатьох політичних заявах і виступах засобів масової інформації постійно висувається теза про те, що держава повинна “піти” з суспільства, не заважати його свободі, відкрити простір для творчості.

Однак вивільнення суспільства, його окремих відносин, процесів і явищ від цілепокладаючих, організуючих і регулюючих впливів держави передбачає, що замість них працюватимуть самоврядувальні механізми (державно-управлінські, економічні, соціальні, культурні, інформаційні

тощо), що підтримують досягнутий рівень організованості й урегульованості, інакше в суспільстві виникає стан некерованості, свавілля, анархії та хаосу.

В сучасних умовах проявляються суперечливі суспільні потреби зменшення і зростання ролі держави. Перша полягає у скороченні директивних засад управління, зменшення державного сектору економіки й державного втручання у господарський процес.

Друга полягає в розширенні функцій держави, створенні ринкової інфраструктури, формуванні нових законодавчо-нормативних процедур господарських відносин і нових відносин власності. Отже, необхідно відмовитися від механістичних підходів до ролі та місця держави в суспільстві в умовах перехідного періоду, а враховувати складний баланс суперечливих потреб і тенденцій.

При розгляді функцій державного управління у сфері забезпечення безпеки населення і захисту критично важливих об'єктів ми виходимо з аналізу всієї сукупності факторів, що впливають сьогодні на відносини держави і суспільства, а також з того, що суспільство наразі не готове взяти на себе функції, що виконуються державними структурами.

Протистояти впливу надзвичайних ситуацій на сталий розвиток держави в сучасних умовах можна тільки за допомогою відповідної соціальної й державно-управлінської організації суспільства, стратегічну роль в якому відіграє держава [9].

У світовій теорії і практиці державного управління, менеджменту та інших видів управління до загаль-

них функцій управління цілком обґрунтовано відносять: планування, організацію, регулювання, роботу з персоналом, контроль. Це особливо важливо при оптимізації функцій органів виконавчої влади суб'єктів державного управління в рамках модернізації системи управління. Відмова від функцій планування і контролю в державному управлінні, де перспективний (стратегічний) погляд вкрай необхідний, навряд чи обґрунтований, оскільки в суспільних процесах, які підлягають державному управлінню, задіяні десятки мільйонів людей.

В управлінській практиці ігнорування та недооцінка організаційних механізмів, що стосуються, зокрема, взаємодії різноманітних організаційних структур державного управління, може призвести до значних державно-управлінським втрат.

На наш погляд, у сучасних умовах необхідно більш ґрунтовно підходити до реалізації функції регулювання як на законодавчому (створення правил поведінки), так і на виконавчому рівні, що забезпечує практичне дотримання встановлених правил, норм та інших регуляторів і дозволило б уникнути проблем у сфері громадської й особистої безпеки.

Державне управління на рівні суб'єктів регіонального управління наразі мало вивчено. У цьому сенсі для формування раціональних структур державного управління надзвичайно важливо розуміти глибину і складність реальних проблем нинішньої України у складний період, пов'язаний з воєнними діями й втратою частини території, а також з модернізацією системи державного

управління, що проводиться в Україні. При цьому надзвичайно важливо розуміти закономірності цього періоду і враховувати їх при реформуванні систем управління.

Реформування системи забезпечення цивільної безпеки населення і захисту критично важливих об'єктів у надзвичайних ситуаціях неможливо, на наш погляд, без реалізації специфічних функцій управління, що притаманні саме державі, в тому числі Українській, і повинні реалізовуватися за допомогою управлінських функцій спеціальних державних інститутів управління [10; 11].

На нашу думку, наукова методологія вимагає розгляду особливостей державного і регіонального управління в Україні щонайменше в чотирьох основних напрямках:

а) з урахуванням існуючої в країні орієнтації на традиції, зокрема в історичному державно-управлінському контексті, маючи на увазі особливості політичної культури населення та політико-управлінської еліти (як правлячої, так і тієї, що претендує на владу), які більшою чи меншою мірою визначають реалізацію даної проблеми;

б) з урахуванням нинішньої соціально-політичної, економічної та державно-управлінської ситуації в країні. Аналіз цього фактора необхідний тому, що це дозволяє, з одного боку, вибудувати розробку рішень поставленої проблеми на реальному фундаменті, з іншого — надає можливість враховувати існуючу, характерну лише для нинішнього моменту ситуацію, зосередитися на дійсно ключових проблемах оптимі-

зації механізмів і структур державного управління;

в) з урахуванням глобального аспекту завдань державного управління, що вирішуються в Україні. Світовий досвід дає не тільки і не стільки знання можливого вирішення конкретних державно-управлінських завдань. Глобальний контекст дозволяє вибудувувати пропоновані управлінські рішення так, щоб передбачати нові тенденції, які прокладають собі дорогу в усьому світі, які тісно взаємопов'язані зі специфікою власного розвитку, що, у свою чергу, дозволить використовувати дійсно оптимальні варіанти вирішення проблем, з якими стикається система державного управління, що особливо актуально в сучасному світі в контексті проблеми світового масштабу (пандемія COVID-19);

г) з використанням загальнонаукового принципу подвійної герменевтики, тобто подвійної інтерпретації вирішення дослідницького завдання: строго наукового аналізу проблем державного управління, урахування фундаментальних аспектів проблеми, новітніх наукових напрацювань і т. д. [12; 13].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, для ефективного державного управління в розглядаємої проблематики в організаційному аспекті необхідно активізувати процес деконцентрації повноважень державної виконавчої влади за допомогою перебудови й оптимізації системи територіальних структур державних органів виконавчої влади, формування їх регіональних структур.

В цьому сенсі з'являється можливість підвищити на рівні регіонів ефективність реалізації державної політики у сфері забезпечення громадської безпеки населення і захисту критично важливих об'єктів на регіональному рівні у надзвичайних ситуаціях.

Оптимізація регіонального управління не може бути проведена одночасно. Це розгорнутий у часі процес послідовного реформування державної системи. Існує достатньо підстав вважати, що в міру становлення системи управління на регіональному рівні ефективність управління "по вертикалі" буде зростати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Кравцова Т. М., Калініченко Г. В.* Дослідження видів функцій державного управління та їх значення у процесі державно-управлінської діяльності [Електронний ресурс] // Форум права. 2011. № 1. С. 522–527. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ktmdud.pdf>
2. Мир на рубеже тисячелетий (прогноз розвитку мирової економіки до 2015 г.). Москва : Новый век, 2001. 592 с.
3. *Воронкова В. Г.* Менеджмент у державних організаціях. Київ : Професіонал, 2004. 106 с.
4. *Воронкова В. Г.* Формування синергетично-рефлексивної моделі самоуправлінського суспільства: цивілізаційний контекст // Гуманітар. вісн. Запоріж. держ. інженерної акад. Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2012. Вип. 49. С. 17–28.
5. *Оболєнський А. Ю.* Теорія системного підходу в державному управлінні // Вісн. Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. 1996. № 3. С. 151–158.
6. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. Київ : НАДУ, 2014. 512 с.
7. *Коротич О. Б.* Державне управління регіональним розвитком України : монографія. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2006. 220 с.
8. *Коротич О. Б.* Теоретико-методологічні засади державного управління регіональним розвитком України : дис. ... д-ра держ. упр. Харків, 2009. 482 с.
9. *Волянський П. Б.* Державне управління медичним захистом населення від наслідків надзвичайних ситуацій в Україні: становлення і розвиток : монографія. Київ : Укр. технол. група, 2013. 360 с.
10. *Харчук А. І., Сукач Р. Ю., Колісник М. Я.* Організація управління в надзвичайних ситуаціях [Електронний ресурс]. URL: http://ubgd.lviv.ua/moodle/pluginfile.php/14209/mod_folder/content/.
11. *Кузніченко С. О.* Державне управління в надзвичайних ситуаціях: проблеми правового забезпечення. Юрид. вісн. 2010. № 3 (16). [Електронний ресурс]. URL: http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2010/ststji_n3_16_2010/Kuznichenko_52.pdf.
12. *Потеряйко С. П.* Організація державного управління у надзвичайних ситуаціях [Електронний ресурс] // Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 2. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2011_2/2_2011_23.pdf/.
13. Про затвердження положення про штаб з ліквідації надзвичайної ситуації природного і техногенного характеру : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. № 1201. [Електронний ресурс].

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-2002-п>

REFERENCES

1. Kravtsova T. M., Kalinichenko H. V. (2011). Doslidzhennia bydiv funktsii derzhavnogo upravlinnia ta ikh znachennia u protsesi derzhavno-upravlinskoi diialnosti [Research into forms of public administration functions and their meaning in the process of public-administrative activity]. *Forum prava – Law Forum*, 1, 522–527. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ktmdud.pdf> [in Ukrainian].
2. *Mir na rubezhe tysyacheletiy (prognoz razvitiya mirovoy ekonomiki do 2015 g.)* [World at the Threshold of the Millennium (forecast of world economy development until 2015)]. (2001). Moscow: Novy vek [in Russian].
3. Voronkova V. H. (2004). *Menedzhment u derzhavnykh organizatsiakh* [Management in Public Organizations]. Kyiv: Profesional [in Ukrainian].
4. Voronkova V. H. (2012). Formuvannia synergetychno-refleksyvnoi modeli samoupravlinskoho suspilstva: tsyvilizatsiyni kontekst [Formation of synergistic-reflexive model of self-governing society: civilizational context]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Humanitarian Bulletin of the Zaporizhia State Engineering Academy*, 49, 17–28 [in Ukrainian].
5. Obolenskyi A. Yu. (1996) Teoriia systemnogo pidkhodu v derzhavnomu upravlinni [Theory of systemic approach in public administration]. *Visnyk Ukrainskoi Akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the Ukrainian Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 3, 151–158 [in Ukrainian].
6. Kovbasiuk Yu. V., Vakulenko V. M., Orlatyi, M. K. (Eds.). (2014). *Rehionalne upravlinnia* [Regional governance]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
7. Korotych O. B. (2006). *Derzhavne upravlinnia rehionalnym rozvytkom Ukrainy* [Public administration of the regional development of Ukraine]. Kharkiv: Vyd-vo KharRI NADU “Mahistr” [in Ukrainian].
8. Korotych O. B. (2009). Teoretyko-metodolohichni zasady derzhavnogo upravlinnia rehionalnym rozvytkom Ukrainy [Theoretical and methodological basis for public administration of the regional development of Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
9. Volianskyi P. B. (2013). *Derzhavne upravlinnia medychnym zakhystom naseleennia vid naslidkiv nadzvychainykh sytuatsii v Ukraini: stanovlennia i rozvytok* [Public administration of health protection against emergencies in Ukraine: formation and development]. Kyiv: Ukrainaska tekhnolohichna hrupa [in Ukrainian].
10. Kharchuk A. I., Sukach R. Yu., Kolisnyk M. Ya. Orhanizatsiia upravlinnia v nadzvychainykh sytuatsiakh [Organization of management in emergencies]. *ubgd.lviv.ua*. Retrieved from http://ubgd.lviv.ua/moodle/pluginfile.php/14209/mod_folder/content/ [in Ukrainian].
11. Kuznichenko S. O. (2010). Derzhavne upravlinnia v nadzvychainykh sytuatsiakh: problem pravovoho zabezpechennia [Public administration in emergencies: problems of legal enforcement]. *Yurydychnyi visnyk – Legal Bulletin*, 3(16). Retrieved from http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2010/ststjn3_16_2010/Kuznichenko_52.pdf. [in Ukrainian].
12. Poteriaiko S. P. (2011). Orhanizatsiia derzhavnogo upravlinnia u nadzvy-

- chainykh sytuatsiiakh [Organization of public administration in emergencies]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – investments: practice and experience*, 2. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/2011_2/2_2011_23.pdf/ [in Ukrainian].
13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia polizhennia pro shtab z likvidatsii nadzvychainoi sytuatsii pryrodnoho I tekhnogenoho kharakteru” : vid 19.08.2002 r. № 1201 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of regulations as to the headquarters to eliminate the aftermath of emergency situations of natural and technogenic character” from 9.08.2002, № 1201]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-2002-п>. [in Ukrainian].